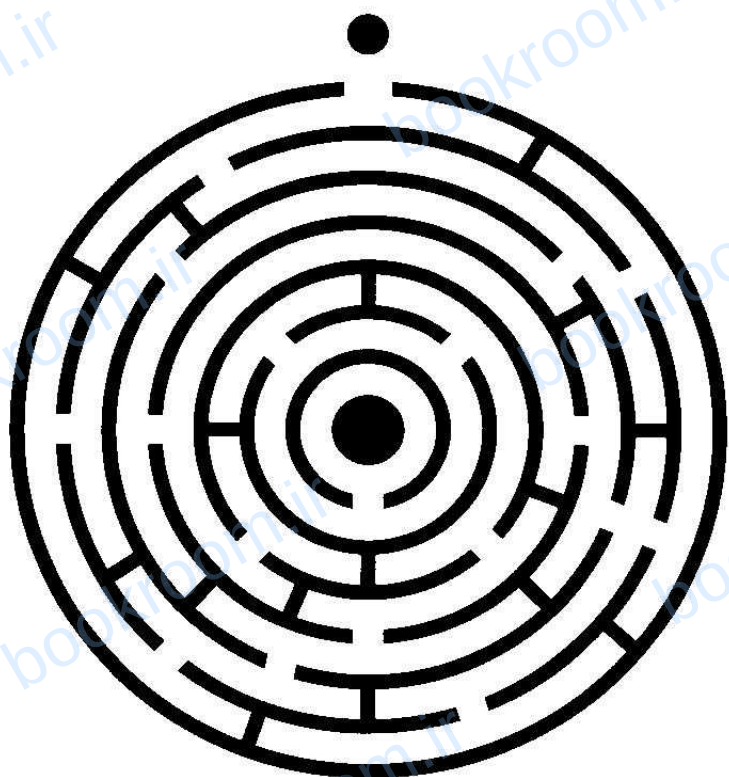

(ویرایش جدید)

گوی و میدان

گام به گام فعالیت‌های مسئله‌محور، از مسئله‌یابی تا حل مسئله

فهرست

۱۲.....	مقدمه
۱۹.....	تحلیل مضمون دیدگاه امامین انقلاب اسلامی
۱۹.....	آشناسازی محقق با داده‌های خویش
۲۰.....	تولید کدهای اولیه
۲۱.....	جستجوی مضامین
۲۱.....	مرور مضامین
۳۵.....	تعریف، نام‌گذاری و ایجاد شبکه مضامین
۳۶.....	مسئله چیست
۴۰.....	وضع مطلوب از نگاه چه کسی؟
۴۱.....	رویکردهای مسئله محوری
۴۲.....	۱. رویکرد توسعه غربی:
۴۴.....	۲. رویکرد اسلامی ایرانی پیشرفت:
۴۵.....	۳. رویکرد غرب زده توسعه‌گرا:
۴۷.....	مسئله‌یابی
۴۹.....	فهرست یا نظام مسائل
۵۰.....	تفاوت مسئله با واژگان مشابه
۵۲.....	دسته‌بندی مسائل
۵۳.....	۱. جغرافیا
۵۳.....	۲. گستردگی و تأثیرگذاری
فوریت	۳.....
۵۴.....	
۵۵.....	۴. موضوع
۵۸.....	۵. اصلی و فرعی بودن:
۶۰.....	مسئله محور کیست؟

۶۲	۱. هسته پیشرفت:
۶۲	۲. هسته مسئله محور فناوری (موضوعی):
۶۲	۳. هسته مسئله محور تصمیم ساز:
۶۳	۴. هسته مسئله محور اجرایی:
۶۴	الزامات ورود به مسئله محوری (بایسته های فعال مسئله محور):
۶۸	استمرار در راه مسئله محوری
۶۸	روش ها و منابع کشف مسائل
۶۹	۱. جمع سپاری عمومی (مردم):
۷۰	۲. جمع سپاری نخبگانی (مسئولین و نخبگان):
۷۰	۳. تحلیل با محوریت پژوهشگر:
۷۱	۴. تحلیل با محوریت اندیشه ولی فقیه:
۷۵	فرایند نمای مسئله یابی تا حل مسئله
۷۷	پیش نیاز ورود به کارگاه
۸۷	تصویر مطلوب
۹۳	توصیف مقدماتی
۹۷	وضعیت شناسی
۱۲۴	مخاطب شناسی
۱۳۶	روش نهاد شناسی
۱۳۹	ایده پردازی
۱۴۴	تصمیم گیری و تصمیم سازی
۱۴۵	تکنیک فرضیه سازی
۱۵۴	گام چهارم: ارزیابی و بررسی اثربخشی

پیش‌گفتار

غرب‌زدگی و به عبارتی دقیق‌تر غرب‌شیفتگی بزرگ‌ترین مانع در مسیر رشد و تعالی علمی و عملی کشور عزیزمان ایران است. اگر غرب‌زدگی را دارای چهار سطح «تفکر»، «فرهنگ»، «نظام‌های اجتماعی» و «تمدن» بدانیم، ریشه‌ای‌ترین و اساسی‌ترین سطح غرب‌شیفتگی را باید در گریته‌برداری و تقلید کورکورانه از «روش» که در لایه «تفکر» قرار می‌گیرد جستجو کرد. جامعه امروز ایران به‌طور عام و بدنه علمی مدیریتی آن به‌طور خاص مبتلا به ترجمه متون غربی و به‌کارگیری آن‌ها به‌عنوان روش شناخت و حل مسائل است. البته باید صادقانه عرض کنیم که دست برتر غرب در روش‌های مسئله‌یابی و حل مسئله و ارائه الگوهای ظاهراً کاربردی و نتیجه‌بخش (در کوتاه‌مدت)، در تمایل مدیران به استفاده از این الگوهای تأثیر نپوشیده است لکن از آنجا که اقتضائات بومی و خاص هر جامعه در جهت‌دهی به مسائل تأثیر دارد، نتیجه تقلید از روش‌های غربی تمسک به رویکردهای التقاطی شده است که از سویی با مسائل نشئت گرفته از تمدن غربی دست و پنجه نرم می‌کند و از سویی دیگر با مسائلی که با ایرانیت و اسلامیت ما ارتباط دارد، مواجه است. به عبارتی دیگر فهم مسائل نشئت گرفته از وضعیت التقاطی جامعه امروز ایران و نسبت‌یابی آن‌ها با یکدیگر در وهله اول و حل آن‌ها در مرحله بعد نیازمند روش الگویی عالمانه، خردمندانه و بومی است که هر علاقه‌مندی به رویکرد مسئله‌محوری فارغ از رشته تحصیلی یا سطح مسئولیت خود در کشور،

امکان استفاده از آن را داشته باشد و بتواند با به کارگیری آن، مسائل عرصه و جغرافیای خود را به درستی درک کرده، مسائل اولویت دار را تشخیص داده و برای حل آن‌ها در سطح خود برنامه ریزی و اقدام نماید.

تأکید مقام معظم رهبری بر ضرورت یافتن مسئله و سپس ورود عالمانه و خردمندانه به حل آن‌ها از همین رو است که فرمودند: «این مسئله یابی خیلی چیز مهمی است که ما بنشینیم مسئله یابی کنیم و بعد، آن مسائل را حل کنیم ... این مشکلات باید به صورت علمی حل بشود؛ اگر غیر عالمانه، غیر مدبرانه، بدون فکر و غیر خردمندانه وارد این مشکلات بشویم، حل نخواهد شد، مشکل پیچیده تر خواهد شد، استمرار پیدا خواهد کرد، تکثیر خواهد شد و افزایش پیدا خواهد کرد؛ بنابراین مشکلات بایستی عالمانه حل بشود.»^۱ قطعاً این ورود عالمانه و خردمندانه، به معنای گزینش برداری از مدل‌ها و الگوهای غربی نیست؛ بلکه باید به مدل‌های بومی و متناسب با ایرانیت و اسلامیت خود تمسک بجویم که در این راستا نیز فرمودند: «ما باید دنبال مدل بومی خودمان بگردیم. هنر ما این خواهد بود که بتوانیم مدل بومی پیشرفت را متناسب با شرایط خودمان پیدا کنیم»^۲.

الگوی عالمانه و خردمندانه در شناخت و حل مسائل ایران اسلامی نه به معنای واردات صد درصدی محصولات و تولیدات جوامع غربی و نه به معنای نفی صد درصدی آن‌ها است. به منظور استخراج الگویی بومی و کارآمد، از تجربه‌های میدانی موفق در مسئله یابی و حل مسئله در نقاط مختلف ایران آغاز کردیم و سعی کردیم تا دانش ضمنی موجود در این تجربیات را به دانشی صریح و قابل انتشار تبدیل نماییم. سپس با تطبیق نتایج به دست آمده از تجربیات میدانی با الگوها و مدل‌های غربی، ترکیبی بدیع و چرخه‌ای کامل از فرایند شناخت تا حل مسئله را طراحی

۱. بیانات در دیدار جمعی از استادان، نخبگان و پژوهشگران دانشگاه‌ها در تاریخ ۹۷/۰۴/۲۰

۲. بیانات در دیدار استادان و دانشجویان کردستان در تاریخ ۸۸/۰۲/۲۷

نماییم. کتاب حاضر با هدف ارائه این الگو با ادبیاتی ساده و قابل فهم بیش از آنکه در صدد تولید الگو، نظریه پردازی، نقد و بررسی نظریات مختلف و جمع آوری ارجاعات علمی کتب مرجع باشد، به دنبال ارائه مختصر، کاربردی و گام به گام مطالب در حوزه مسئله محوری است تا فعالان عرصه مسئله محوری فارغ از سطح مدیریتی و رشته تحصیلی خود بتوانند با به کارگیری آن ها به روش عملیاتی و سریع مسئله یابی تا حل مسئله تسلط پیدا کنند. البته لازم به ذکر است که مخاطب هدف این کتاب افرادی هستند که اولاً از نظر محتوایی به سرفصل های مذکور در قسمت «الزامات ورود به عرصه مسئله محوری» در فصل اول مسلط شده و مقدمات این حوزه را در خود ایجاد کرده باشند و گرنه تسلط به روش به تنهایی برای ایشان راهگشا نخواهد بود و ثانیاً هویتی تشکیلاتی - گرچه کوچک، اما فعال و در حد یک هسته مسئله محور - داشته باشند و گرنه ورود غیر تشکیلاتی (فردی) به عرصه حل مسئله با الگوی اتخاذ شده در این کتاب امکان پذیر نخواهد بود.

براین اساس به طور عام مدیران و مسئولان حاکمیتی در سطوح متفاوت و موضوعات مختلف و به طور خاص مدیران هسته های مسئله محور، اندیشکده ها، پژوهشکده ها، حلقه های میانی، هسته های پیشرفت و ... مخاطب مطالب این کتاب هستند و چینه کتاب به طریقی صورت گرفته که از طریق اجرای کارگاه های عملی با محوریت کارخواست های ازبیش طراحی شده قابل آموزش و انتقال به مخاطب باشد.

لازم به ذکر است بسته به نیاز جامعه علمی به بحث و بررسی تخصصی حول الگوی بومی مسئله یابی و حل مسئله، کتابی تخصصی مبتنی بر ارجاعات معتبر علم مدیریت و منطبق بر مراحل بیان شده در این کتاب، در آینده قریب منتشر خواهد شد.